

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

УДК 3.073.526:336.025

Гаєвський І. М. – кандидат юридичних наук, доцент, перший заступник голови Державної служби фінансового моніторингу України, м. Київ

Аналіз і характеристика міжнародно-правових документів у сфері фінансового моніторингу

Система запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення ґрунтується на вимогах базових міжнародних документів у цій сфері, що формувалися й удосконалювалися у зв'язку з незворотними процесами еволюціонування фінансових систем і злочинності. Метою цієї статті є аналіз міжнародних документів, що становлять підґрунтя для національної системи фінансового моніторингу, їх характеристика, а також окреслення підходів, ключових принципів і правил, за якими здійснюють оцінювання відповідності світовим стандартам у сфері запобігання та протидії. Встановлено, що протидія відмиванню коштів як злочину, що має доволі давню історію, є одним з головних напрямів міжнародної співпраці в протидії злочинності. Визначено, що на міжнародному рівні правове підґрунтя фінансового моніторингу формують документи FATF, конвенції ООН та Ради Європи, резолюції Ради Безпеки ООН, низка директив Європейського Союзу та інші міжнародні документи. Зауважено, що рекомендації FATF є сучасним всеохопним джерелом, на підставі якого функціонують і розбудовуються системи фінансового моніторингу в усіх країнах світу. Доведено, що Методологія оцінювання рекомендацій FATF та пов'язані з нею документи є базовими в контексті глобального оцінювання рівня впровадження рекомендацій (з технічної позиції та з огляду на ефективність процесів). Україна як держава – член MONEYVAL (Комітет, що має статус спостерігача у FATF) опосередковано також бере участь у розробленні проектів документів, які приймають у FATF. Ініціатива розроблення будь-якого нового глобального документа (або зміни до нього) реалізується за умови, що це сприятиме вдосконаленню наявних процедур протидії відмиванню коштів/фінансуванню тероризму та забезпечить прозорість і чистоту фінансових систем.

Ключові слова: відмивання коштів; фінансування тероризму; FATF; MONEYVAL; рекомендації; взаємне оцінювання.

Постановка проблеми. Система запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення ґрунтується на вимогах базових міжнародних документів у відповідній сфері, що формувалися й удосконалювалися під впливом незворотних процесів еволюціонування фінансових систем і злочинності.

Об'єктивним результатом глобалізації світових соціальних та економічних процесів стало зростання кількості складних проблем, які не можуть бути розв'язані державами не тільки самостійно, а й на двосторонньому або регіональному рівнях. Одним з її наслідків є створення умов для виникнення нових форм злочинності, яка набуває транснаціонального характеру. Проблема глобалізації злочинності не може бути розв'язана в межах національно-державних засобів і методів, про що зауважують представники як української, так і зарубіжної науки [1, с. 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу міжнародних документів системи фінансового моніторингу були об'єктом дослідження таких учених, як О. О. Глущенко, А. Т. Ковальчук, О. Є. Користін, М. В. Лошицький, В. В. Черней, С. С. Чернявський, А. Г. Чубенко та ін. Ця стаття спрямована на деталізований аналіз профільних документів, що є ключовими для розуміння процесів функціонування системи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму в Україні, а також критеріїв оцінювання національної системи з боку міжнародних інституцій.

Метою цієї публікації є аналіз міжнародних документів, що становлять підґрунтя національної системи фінансового моніторингу, їх характеристика, а також окреслення підходів, ключових принципів і правил, за якими здійснюють оцінювання відповідності світовим стандартам сфери запобігання та протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх десятиліть поширеним злочином у світі стала легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Протидія злочину, який має доволі давню історію, з початку 80-х років ХХ ст. стала одним з головних напрямів міжнародної співпраці в боротьбі з міжнародною злочинністю. Перші кроки в розробленні рекомендацій з протидії відмиванню «брудних коштів» на міжнародному рівні були здійснені Комітетом з правил і методів контролю за банківськими операціями (Базельським комітетом), який реалізував погляди центральних банків розвинених європейських країн, США та Японії. Так, у грудні 1988 року Комітет прийняв декларацію «Про запобігання використанню банківської системи з метою відмивання грошей, отриманих злочинним шляхом» [2].

Водночас на універсальному рівні в межах Конвенції ООН «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» від 20 грудня 1988 року вперше в

міжнародному праві було визначено поняття «відмивання (легалізація) доходів, одержаних злочинним шляхом» [3]. Невдовзі цей напрям було втілено в міжнародних документах глобального та регіонального рівнів, зокрема це: Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом» 1990 року [4]¹, Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року [8]², Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року [10]³, Конвенція ООН проти корупції 2003 року [12]⁴, Резолюція Генеральної Асамблеї ООН, якою прийнята Політична декларація щодо протидії наркообігу 1998 року [14], резолюції Ради Безпеки ООН, низка директив ЄС.

У межах інституційних засад міжнародного співробітництва в протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, важливу роль відіграє Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (FATF). Аналіз історії її створення, правові підстави діяльності, форми прийняття рішень, контроль за їх виконанням, заходи впливу тощо становлять науковий і практичний інтерес принаймні за двома напрямками, а саме: а) вплив на багатосторонній правотворчий процес недержавних факторів; б) нові форми регулювання міжнародної банківської діяльності [15].

FATF (Financial Action Task Force, Цільова група з фінансових дій) – це міжурядовий орган, створений 1989 року міністрами країн-членів. Завданнями FATF є встановлення стандартів і сприяння ефективному впровадженню правових, нормативних й оперативних заходів з протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та іншим супутнім загрозам цілісності міжнародної фінансової системи. Отже, FATF є «органом, що визначає політику», який працює над створенням необхідної політичної волі для здійснення національних законодавчих і регуляторних реформ у цих сферах.

FATF розробила низку рекомендацій, які визнані міжнародним стандартом боротьби з відмиванням грошей та

¹ Конвенцію ратифікувала Україна із заявами та застереженнями [5]. Нині прийнято нову Конвенцію – Конвенцію Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму [6], що ратифікована Україною із заявами і застереженнями [7].

² Конвенцію ратифіковано Україною із заявою [9].

³ Конвенцію ратифіковано Україною із застереженнями і заявами [11].

⁴ Конвенцію ратифіковано Україною із заявами [13].

фінансуванням тероризму, розповсюдженням зброї масового знищення. Вони є основою для скоординованого реагування на ці загрози цілісності фінансової системи, сприяють забезпеченню рівних умов гри. Уперше випущені 1990 року, рекомендації FATF були переглянуті 1996-го, 2001-го, 2003 року, а потім – 2012-го, щоб засвідчити їхню актуальність й універсальність.

Саме рекомендації FATF [16] є сучасним всеохопним джерелом, на підставі якого функціонують і розбудовуються системи фінансового моніторингу в усіх країнах світу.

Створена система моніторингу дотримання рекомендацій FATF передбачає періодичне оцінювання всіх країн в аспектах дотримання їх під час прийняття законодавства (технічна відповідність) й ефективності функціонування системи протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму в країні.

Таке оцінювання здійснюють на підставі спеціальних документів, які становлять базу для цього. На рівні країн – членів FATF і регіональних органів, створених за типом FATF (FSRF), таким документом є Методологія оцінки з оцінювання відповідності рекомендаціям FATF та ефективності систем протидії відмиванню коштів та боротьби з фінансуванням тероризму [17]⁵.

Методологія містить три розділи. Перший розділ – це вступ, що містить огляд Методології з оцінки, її попередньої історії, а також способів її застосування в процесі оцінювання. Другий розділ визначає критерії оцінювання технічної відповідності кожній з рекомендацій FATF. Третій розділ окреслює результати, індикатори, дані та інші фактори, що використовують для оцінювання ефективності впровадження рекомендацій FATF.

Методологія має два компоненти:

1) оцінка технічної відповідності, що присвячена розгляду конкретних вимог рекомендацій FATF, переважно тих, що стосуються правової та інституційної систем країни, а також можливостей і функцій компетентних органів. Зазначене є фундаментальною основою для розбудови системи фінансового моніторингу;

2) оцінка ефективності, що значно відрізняється від оцінки технічної відповідності. Вона спрямована на оцінювання адекватності впровадження рекомендацій FATF, визначає ступінь досягнення країною встановленого переліку результатів,

⁵ Методологію в перекладі українською мовою розміщено на офіційному веб-порталі Державної служби фінансового моніторингу України [18].

які є основоположними для дієвої системи фінансового моніторингу. Оцінка ефективності зосереджена, передусім, на тому, наскільки правова й інституційна системи забезпечують очікувані результати.

Процеси та процедури здійснення взаємних оцінок викладено в окремих документах.

Так, FATF прийняла декілька документів, що стосуються процесу оцінювання:

1. Принципи високого рівня та завдання для FATF і регіональних органів за зразком FATF [19].

Документ містить дві частини. Перша окреслює принципи високого рівня, якими керуються FATF та FSRF (відповідно до загального правила, FATF є єдиним органом, що встановлює стандарти, і арбітром їх застосування). Виокремлюють такі з-поміж них: технічної допомоги, автономності, утвердження спільних цілей і партнерства, взаємності, загального інтересу до захисту бренду FATF.

Друга частина – це завдання FATF і FSRF, які поділяють на декілька груп.

– група А «Права та обов'язки FATF і FSRF» – передбачає такі напрями, як: доступ до документів, спільні заходи й участь у взаємних оцінках, доступ до зустрічей, сприяння, експертна оцінка тощо;

– група В «Структури управління FATF і FSRF» – охоплює такі напрями, як членство і спостереження, місія та схвалення, інституційна установка, фінансові процедури й бюджет;

– група С «Питання бренду FATF» – це напрями взаємної оцінки, ризики і типології.

У додатку до цього документа розміщено принципи фінансового управління для FATF і FSRF, а саме: загальні принципи, джерел фінансування, розроблення бюджету, його затвердження й управління, прозорості та підзвітності.

2. Консолідовані правила та процедури для взаємних оцінок і звітів про прогрес «Універсальні процедури» [20]. «Універсальні процедури» було оприлюднено в червні 2018 року та розроблено спільно FATF й усіма регіональними органами за зразком FATF (FSRF), МБФ та Світовим банком. Метою цього документа є допомога всім інституціям, що будуть забезпечувати здійснення взаємного оцінювання країн відповідно до Методології FATF 2013 року, уніфікація процедур оцінок міжнародних фінансових установ.

В Універсальних процедурах передбачено, що, як і на попередніх раундах оцінок, буде збережено певну гнучкість в

оцінюванні різними інституціями, однак встановлено набір основних елементів, які слід застосовувати до всіх питань протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

3. Процедура для четвертого раунду взаємних оцінок FATF [21]. Це базовий документ для експертів-оцінювачів під час проведення взаємних оцінок країн – членів FATF. Однак у Процедурах закріплено низку загальних принципів і завдань, що регулюють взаємні оцінки FATF, а також оцінювання, що здійснює FSRF, МБФ або Світовий банк, а саме:

а) формування об'єктивних, актуальних і точних звітів про взаємні оцінки (MER, Mutual Evaluation Report);

б) забезпечення рівних умов гри, за якими звіти про взаємні оцінки, зокрема резюме, є послідовними, передусім щодо висновків, рекомендацій і рейтингів;

в) забезпечення прозорості та рівності в процесі взаємного оцінювання всіх країн;

г) прагнення до того, щоб оцінювання, що здійснюють усі організації та органи (FATF, МБФ, Світовий банк, FSRB), було еквівалентним і відбувалося на належному рівні;

д) (i) чіткість та прозорість, (ii) заохочення впровадження високих стандартів, (iii) виявлення та пропагування передових й ефективних практик, (iv) попередження урядів, приватного сектору щодо сфер, які потребують удосконалення;

е) спрощення дій для запобігання затримкам або дублюванню у процесі здійснення взаємного оцінювання та забезпечення ефективності використання ресурсів.

У європейському регіоні, який знаходиться в зоні відповідальності Ради Європи, функціонує регіональний орган за зразком FATF – Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism, MONEYVAL).

MONEYVAL, поряд з іншими FSRB (Карибська група розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів, Азійсько-Тихоокеанська група по боротьбі з відмиванням доходів, Група по боротьбі з відмиванням доходів у Східній і Південній Африці, Група з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів у Південній Америці, Євразійська група з протидії легалізації кримінальних доходів і фінансуванню тероризму, Група Близького Сходу й Північної Америки по розробленню фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів, Міжурядова група з розроблення заходів

боротьби з відмиванням доходів в Африці), є спостерігачем у FATF. Саме експерти зазначеного Комітету здійснюють взаємні оцінки України.

MONEYVAL здійснює взаємне оцінювання країн-членів відповідно до затверджених Правил і процедур 5-го раунду взаємних оцінок [22]. Документ містить 33 правила оцінки та додатки (перелік державних органів і представників приватного сектору, що залучаються до виїзної місії; технічне завдання для Спеціальної групи експертів; технічне завдання для Консультативної групи з питань політики та оцінки; технічне завдання для Робочої групи з оцінок; правила роботи Робочої групи з оцінок; стандартизований формат публікації Звіту про прогрес (для публікації); аналітичний інструмент для оновлення рейтингів з технічної відповідності (не для публікації)).

Слід акцентувати увагу на ще одному документі Комітету MONEYVAL – це Процедури, пов'язані з впровадженням добровільних програм податкового дотримання та вимоги щодо протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму країнами та територіями, які оцінює MONEYVAL (так звані Процедури проведення податкової амністії) [23]. У цьому документі визначено чотири ключові принципи, яких повинні дотримуватися всі країни – члени MONEYVAL під час розроблення та прийняття законопроектів щодо «нульового декларування».

Висновки. Оцінюючи зазначені міжнародні документи, слід зауважити, що в процесі їх розроблення та встановлення правил функціонування систем фінансового моніторингу беруть участь усі учасники глобальної системи протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму й розповсюдження зброї масового знищення (як країни, так і міжнародні організації).

Україна як держава-член MONEYVAL також бере участь у розробленні проектів документів MONEYVAL і (оскільки цей Комітет має статус спостерігача в FATF) може вносити пропозиції, які приймає FATF. Ініціативу розроблення будь-якого нового глобального документа (або зміни до нього) реалізують за умови, що це сприятиме вдосконаленню наявних процедур протидії відмиванню коштів/фінансуванню тероризму, забезпечить прозорість і чистоту фінансових систем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Овчинский В. С. XXI век против мафии. Криминальная глобализация и Конвенция ООН против транснациональной преступности : монография / В. С. Овчинский. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 148 с.

2. Enhancing corporate governance for banking organisations, op. cit; Principles for the management of interest rate risk // Basle. September, 1997; Framework for internal control systems in banking organisations. Basle. September 1998; Enhancing bank transparency, op. cit.; Principles for the management of credit risk. Basel. September 2000 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.bis.org/publ/.pdf>. – Title from the screen.

3. Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин : Конвенція ООН від 20 груд. 1988 р. // Міжнародне право в документах / за ред. М. В. Буроменського. – Харків, 2006. – С. 278–283.

4. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 8 листоп. 1990 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029. – Назва з екрана.

5. Про ратифікацію Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 рік [Електронний ресурс] : Закон України від 17 груд. 1997 р. № 738/97-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/738/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

6. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 16 трав. 2005 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948. – Назва з екрана.

7. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму [Електронний ресурс] : Закон України від 17 листоп. 2010 р. № 2698-VI. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17>. – Назва з екрана.

8. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму : [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 9 груд. 1999 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_518. – Назва з екрана.

9. Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму [Електронний ресурс] : Закон України від 12 верес. 2002 р. № 149-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/149-15>. – Назва з екрана.

10. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 15 листоп. 2000 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789. – Назва з екрана.

11. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря) [Електронний ресурс] : Закон України від 4 лют. 2004 р. № 1433-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-15>. – Назва з екрана.

12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 31 жовт. 2003 р. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16. – Назва з екрана.

13. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 251-V. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16>. – Назва з екрана.

14. Resolution Adopted By The General Assembly. United Nations. Political Declaration. 21 October 1998 № A/RES/S-20/2* [Electronic resource]. – Access mode: <https://undocs.org/en/A/RES/S-20/2>. – Title from the screen.

15. Кудас І. Б. ФАТФ як міжнародно-правова інституція [Електронний ресурс] / І. Б. Кудас // Проблеми законності. – 2013. – Вип. 123. – С. 216–225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2013_123_25. – Назва з екрана.

16. The FATF Recommendations. Updated October 2018 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>. – Title from the screen.

17. Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems. Updated October 2018 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>. – Title from the screen.

18. Державна служба фінансового моніторингу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sdfm.gov.ua>. – Назва з екрана.

19. High-Level Principles and Objectives for FATF and FATF-style regional bodies. Updated February 2018 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/High-Level%20Principles%20and%20Objectives%20for%20FATF%20and%20FSRBs.pdf>. – Title from the screen.

20. Consolidated Processes and Procedures for Mutual Evaluations and Follow-Up «Universal Procedures». June 2018 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/FATF-Universal-Procedures.pdf>. – Title from the screen.

21. Procedures for the FATF Fourth Round of AML/CFT Mutual Evaluations. Updated June 2018 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/FATF-4th-Round-Procedures.pdf>. – Title from the screen.

22. Rules of Procedure for the 5th Round of Mutual Evaluations. Adopted by MONEYVAL at its 46th Plenary meeting (8–12 December 2014), last revised at its 55th Plenary meeting (5–7 December 2017) [Electronic resource]. – Access mode: <https://rm.coe.int/moneyval-2014-36rev6-rop5th-en/16808b3528>. – Title from the screen.

23. Procedures related to the implementation of voluntary tax compliance programmes and AML/CFT requirements by countries and territories evaluated by MONEYVAL. 8 December 2014 [Electronic resource]. – Access mode: <https://rm.coe.int/committee-of-experts-on-the-evaluation-of-anti-money-laundering-measur/1680715172>. – Title from the screen.

REFERENCES

1. Ovchinskii, V.S. (2001). *XXI vek protiv mafii. Kriminalnaia globalizaciia i konvenciia OON protiv transnacionalnoi prestupnosti [XXI century against the mafia. Criminal Globalization and the UN Convention against Transnational Crime]*. Moscow: INFRA-M [in Russian].

2. *Enhancing corporate governance for banking organisations, op. cit; Principles for the management of interest rate risk*. Basle. September, 1997; *Framework for internal control systems in banking organisations*. Basle. September 1998; *Enhancing bank transparency, op. cit; Principles for the management of credit risk*. Basel. September 2000. Retrieved from <http://www.bis.org/publ/bcbs75.pdf>.

3. Buromenskyi, M.V. (2006). Pro borotbu proty nezakonnoho obihu narkotychnykh zasobiv i psykhotropnykh rehovyn: Konventsiia OON vid 20 hrudnia 1988 r. [On Combating Illicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances: UN Convention of December 20, 1988]. *Mizhnarodne pravo v dokumentakh, International Law in Documents*. Kharkiv [in Ukrainian].

4. Konventsiiia pro vidmyvannia, poshuk, areshht ta konfiskatsiiu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom: vid 8 lystop. 1990 r. [Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime from November 8, 1990]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029 [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro vidmyvannia, poshuk, areshht ta konfiskatsiiu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, 1990 rik": vid 17 hrud. 1997 r. No. 738/97-VR [Law of Ukraine "On ratification of the Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, 1990" from December 17, 1997, No. 738/97-VR]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/738/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

6. Konventsiiia Rady Yevropy pro vidmyvannia, poshuk, areshht ta konfiskatsiiu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, ta pro finansuvannia teroryzmu: vid 16 trav. 2005 r. [Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism from May 16, 2005]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948 [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Konventsii Rady Yevropy pro vidmyvannia, poshuk, areshht ta konfiskatsiiu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, ta pro finansuvannia teroryzmu": vid 17 lystop. 2010 r. No. 2698-VI [Law of Ukraine "On ratification of the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism" from November 17, 2010, No. 2698-VI]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17> [in Ukrainian].

8. Mizhnarodna konventsiiia pro borotbu z finansuvanniam teroryzmu: vid 9 hrud. 1999 r. [International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism from December 9, 1999]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_518 [in Ukrainian].

9. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Mizhnarodnoi konventsii pro borotbu z finansuvanniam teroryzmu": vid 13 veres. 2002 r. No. 149-IV [Law of Ukraine "On ratification of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism" from September 12, 2002, No. 149-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/149-15> [in Ukrainian].

10. Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti: vid 15 lystop. 2000 r. [United Nations Convention against Transnational Organized Crime from November 15, 2000]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789 [in Ukrainian].

11. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Konventsii Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti ta protokoliv, shcho yii dopovniuiut (Protokolu pro poperedzhennia i prypynennia torhivli liudmy, osoblyvo zhinkamy i ditmy, i pokarannia za nei i Protokolu proty nezakonnoho vvozu mihrantiv po sushi, moriu i povitrii)": vid 4 liut. 2004 r. No. 1433-IV [Law of Ukraine "On ratification of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and its Protocols (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, and the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air)" from February 4, 2004, No. 1433-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-15> [in Ukrainian].

12. Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii: vid 31 zhovt. 2003 r. [United Nations Convention against Corruption from October 31, 2003]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16 [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Konventsii Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii": vid 18 zhovt. 2006 r. No. 251-V [Law of Ukraine "On ratification of the United Nations Convention against Corruption" from October 18, 2006, No. 251-V]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16> [in Ukrainian].

14. Resolution Adopted By The General Assembly. United Nations. Political Declaration. 21 October 1998 № A/RES/S-20/2*. (n.d.). *undocs.org*. Retrieved from <https://undocs.org/en/A/RES/S-20/2>.

15. Kudas, I.B. (2013). FATF yak mizhnarodno-pravova instytutsiia [FATF as an international legal institution]. *Problemy zakonnosti, Problems of legality*, 123, 216-225. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2013_123_25 [in Ukrainian].

16. The FATF Recommendations. Updated October 2018. (n.d.). *www.fatf-gafi.org*. Retrieved from <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>.

17. Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems. Updated October 2018 (n.d.). *www.fatf-gafi.org*. Retrieved from <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>.

18. Sait "Derzhavnoi sluzhby finansovoho monitorynhu Ukrainy" [Site "State Financial Monitoring Service of Ukraine"]. (n.d.). *sdfm.gov.ua*. Retrieved from <http://sdfm.gov.ua> [in Ukrainian].

19. High-Level Principles and Objectives for FATF and FATF-style regional bodies. Updated February 2018. (n.d.). *www.fatf-gafi.org*. Retrieved from <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/High-Level%20Principles%20and%20Objectives%20for%20FATF%20and%20FSRBs.pdf>.

20. Consolidated Processes and Procedures for Mutual Evaluations and Follow-Up "Universal Procedures". June 2018. (n.d.). *www.fatf-gafi.org*. Retrieved from <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/FATF-Universal-Procedures.pdf>.

21. Procedures for the FATF Fourth Round of AML/CFT Mutual Evaluations. Updated June 2018. (n.d.). *www.fatf-gafi.org*. Retrieved from <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/FATF-4th-Round-Procedures.pdf>.

22. Rules of Procedure for the 5th Round of Mutual Evaluations. Adopted by MONEYVAL at its 46th Plenary meeting (8-12 December 2014), last revised at its 55th Plenary meeting (5-7 December 2017). (n.d.). *rm.coe.int*. Retrieved from <https://rm.coe.int/moneyval-2014-36rev6-rop5th-en/16808b3528>.

23. Procedures related to the implementation of voluntary tax compliance programmes and AML/CFT requirements by countries and territories evaluated by MONEYVAL. 8 December 2014. (n.d.). *rm.coe.int*. Retrieved from <https://rm.coe.int/committee-of-experts-on-the-evaluation-of-anti-money-laundering-measur/1680715172>.

Стаття надійшла до редколегії 09.08.2018

Haievskiy I. – Ph.D in Law, Associate Professor, First Deputy Head of the State Financial Monitoring Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Analysis of International Documents in the Field of Financial Monitoring and their Characteristics

The system of combating money laundering, terrorist financing and financing of the proliferation of weapons of mass destruction is based on the requirements of the basic international instruments in this area, which were formed and improved in connection with irreversible processes of evolution of financial systems and crime. The purpose of this article is to analyze international documents, which form the basis of the national system of financial monitoring, their characteristics, as well as description of approaches, key principles and rules for assessing compliance with international standards in the area of prevention and counteraction. It has been established that combating money laundering as a crime that has a fairly long history is perhaps the main focus of international cooperation in the fight against crime. It has been determined that internationally, the legal basis for financial monitoring is FATF documents, the UN Convention and the Council of Europe, UN Security Council Resolutions, a number of EU Directives and other international instruments. It is emphasized that the FATF Recommendations are a modern comprehensive source on the basis of which financial monitoring systems are operating and are being developed in all countries of the world. It is proved that the FATF Recommendations Assessment Methodology and related documents are fundamental in the context of the global assessment of the implementation level of the Recommendations (from the technical point of view and in view of the effectiveness of the processes). Ukraine, as a Member State of the MONEYVAL Committee (the FATF Observer Committee), also indirectly participates in the development of draft documents adopted by the FATF. It has been emphasized that the initiative to develop any new global document (or amendments to it) will be provided on condition that it will improve the existing anti-money laundering/terrorist financing procedures and will make financial systems more transparent.

Keywords: money laundering; terrorist financing; FATF; MONEYVAL; recommendations; mutual evaluation.